

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-3>

УДК 336.22:334.724

ОПОДАТКУВАННЯ ДЕРЖАВНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ В УМОВАХ ФОРМУВАННЯ SOCIETY 5.0

TAXATION OF THE PUBLIC SECTOR OF THE ECONOMY IN THE CONTEXT OF THE FORMATION OF SOCIETY 5.0

Кононенко Леся Віталіївна

кандидат економічних наук, доцент,
Херсонський державний аграрно-економічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-5698-5003>

Назарова Галина Борисівна

кандидат економічних наук, доцент,
Центральноукраїнський національний технічний університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7401-0402>

Kononenko Lesia

Kherson State Agrarian and Economic University

Nazarova Halyna

Central Ukrainian National Technical University

У статті досліджено особливості функціонування державного сектору економіки в умовах формування Society 5.0., доведена ефективність діяльності підприємств, які засновані на державній формі власності. Акцентовано увагу на тому, що підприємства державного сектору мають більшу цільову спрямованість на розв'язання соціальних та екологічних завдань і відіграють особливу роль у процесі здійснення інноваційної діяльності. Зазначено, що потребує удосконалення мотиваційний механізм розвитку інноваційної діяльності як елемент системи оподаткування державного сектору економіки. Розглянуто особливості некомерційних комунальних підприємств як суб'єктів оподаткування. Доведено, що є необхідним здійснити реальні масштабні реформи і законодавчі зміни, які б стимулювали інновації, звільняли б від оподаткування кошти державних підприємств, що спрямовуються на науково-технічні розробки, і в цілому створювали б національну інноваційну інфраструктуру.

Ключові слова: оподаткування, державний сектор економіки, цифровізація, неприбуткові установи, податкова система, інноваційна діяльність.

The article examines the peculiarities of functioning of the public sector of economy in the context of Society 5.0. The formation of Society 5.0 is characterized by global comprehensive unprecedented transformations. The publication proves the efficiency of enterprises based on the state form of ownership. According to the international Global 500 ranking, over the past six years, at least three of the top 10 companies in the world have been state-owned and consistently three have been Chinese state-owned corporations. The stable success of Chinese state-owned corporations is explained by the constant technical modernization of production and the wide integration of research institutions and higher education institutions with the largest industrial enterprises. The author emphasizes that public sector enterprises have a greater focus on solving social and environmental problems and play a special role in the process of innovation. It is noted that the motivational mechanism for the development of innovation activity as an element of the taxation system of the public sector of the economy needs to be improved. The features of non-commercial utilities as taxable entities are considered. It is proved that it is necessary to implement real large-scale reforms and legislative changes that would stimulate innovation, exempt from taxation the funds of state-owned enterprises allocated for scientific and technical development, and generally create a national innovation infrastructure. In the process of digitalization of taxation of state-owned enterprises, although two parties (the taxpayer and the tax authority) are involved, the introduction of innovative digital solutions is carried out by directing financial investments within the public sector, which simplifies the implementation of this procedure. Prospects for further research are to identify and systematize the actualities of tax policy in the context of transformation, modernization, digitalization and sustainable development of the national economy in the context of de-shadowing the economy.

Keywords: taxation, public sector, digitalization, non-profit institutions, tax system, innovation.

Постановка проблеми. Сучасне суспільство характеризується глобальними всеохоплюючими безпрецедентними трансформаціями, які мають системний характер. Відбувається формування Society 5.0. (яке нерозривно пов'язане із необхідністю досягнення Цілей сталого розвитку, становленням циркулярної економіки, тощо). Це обумовлює необхідність збалансування економічного прогресу із вирішенням соціальних і екологічних проблем шляхом злиття кібер- і фізичного простору [1], що потребує відповідного державного регулювання, яке здебільшого здійснюється податковою політикою. Податки є інституціолізованим регулятором соціально-економічного розвитку, а ефективність функціонування податкової системи – прямим індикатором рівня розвитку суспільства [2].

Традиційно економічні функції податків мають високий ступінь соціальної детермінації, а серед принципів оподаткування особливе місце посідає принцип соціальної справедливості.

Система оподаткування в сучасних умовах має спрямування на соціальну захищеність вразливих прошарків населення; на підвищення рівня життя населення тощо. Саме система оподаткування здебільшого дозволяє країнам проводити політику егалітаризму, яка дозволяє вирівнювати соціальну диференціацію населення, що забезпечує досягнення більш високих економічних показників країни [3].

Функціонування, розвиток і безпека країни на сучасному етапі розвитку суспільства неможлива без вирішення екологічних питань, що також потребує фінансових ресурсів, які здебільшого поповнюються через систему оподаткування.

Перевагами державного сектору в умовах формування Society 5.0. є орієнтація державного бізнесу на вирішення соціальних та екологічних питань, що передбачає необхідність активізації інноваційної діяльності. Підприємства саме державного сектору економіки традиційно орієнтовані на фінансування передових інноваційних технологій, наукових розробок, реалізації державних проектів, тощо. Це необхідно враховувати при оподаткуванні державного сектору економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання оподаткування традиційно розглядаються багатьма як закордонними, так і вітчизняними науковцями. Так, напрацювання Чинчик А. А. присвячені комплексному

обґрунтуванню теоретико-методичних засад та розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення інституціонального механізму державної податкової політики в умовах трансформації національної економіки [2], Марченко Л. І. – досліджувала теоретико-концептуальні засади формування новітньої парадигми фіскальної політики і розробила практичні рекомендації щодо її реалізації в Україні в умовах цифрової трансформації суспільства [4], Н. Танклевська – присвятила свої праці оподаткуванню діяльності аграрних підприємств [5]. Н. Шалімова, О. Магопець і А. Босенко досліджували інтеграційні процеси як чинники впливу на формування механізму управління оподаткуванням сільськогосподарських товаровиробників [6], праці С. Скрипник, І. Шепель і Д. Степанової спрямовані на визначення впливу нової податкової реформи на перспективи функціонування суб'єктів середнього підприємництва [7]. Проте, віддаючи належне здобуткам цих авторів, питання оподаткування державного сектору економіки в умовах формування Society 5.0. потребують подальших досліджень.

Мета статті полягає у дослідженні сучасного стану оподаткування державного сектору економіки, з'ясуванні проблемних моментів та обґрунтуванні напрямів його розвитку в умовах формування Society 5.0.

Виклад основного матеріалу дослідження. Трансформація економіки тісно пов'язана із податковою політикою. Значення податкової політики для трансформації економіки полягає у забезпеченні економічного зростання, сприянні створенню умов для регулювання держави, вирівнюванню диференціації доходів населення, тощо [8].

Сьогодні у цивілізованому світі спостерігаються тенденції щодо перетворення процесу оподаткування на суспільну послугу, що призводить до зміни податкової культури [9]. Щодо самого бізнесу – то відбувається його орієнтація на соціальну відповідальність. Так, якщо до недавнього часу основною метою створення і функціонування бізнесу була стабілізація та збільшення обсягу і норми прибутку, то в умовах формування Society 5.0. людство усвідомлює необхідність побудови системи соціальної відповідальності бізнесу. Проте, створення і ефективне функціонування соціально відповідального бізнесу можливо лише за умови тісної і продуктивної підтримки держави та суспільства. В цьому контексті специфічним і найбільш адаптованим до викликів Society 5.0. є державний сектор.

В умовах превалювання ринкової економіки поширеною стала думка щодо неефективності функціонування державного сектору. Проте, світовий досвід дає підстави це спростувати [10]. Відповідно до міжнародного рейтингу Global 500 протягом останніх шість років у топі 10 найкращих компаній світу від п'яти (у 2022 році) до трьох (у 2018, 2019 рр.) були державними. Слід зазначити, що у топі 10 найкращих компаній світу за останні десять років стабільно три – китайські державні корпорації [11]. Стабільний успіх китайських державних корпорацій, серед іншого, пояснюється постійною технічною модернізацією виробництва та широкою інтеграцією науково-дослідних установ і вищих навчальних закладів із найбільшими промисловими підприємствами [10].

Вимогою сьогодення як для підприємств державного сектору, так і для приватного бізнесу, відповідно до концепції формування Society 5.0., є його орієнтація на вирішення соціальних та екологічних питань. У цьому контексті підприємства державного сектору мають переваги, так як вони вже на етапі створенні мають більшу цільову спрямованість на розв'язання цих проблем насамперед тому, що ці завдання є похідними від функцій держави [12].

Історично підприємства державного сектору були стратегічно орієнтовані на фінансування передових інноваційних технологій, наукових розробок, реалізації державних проектів, тощо. Практичний досвід діяльності підприємств з державною участю за умови ефективного управління ними дає підстави стверджувати, що саме державний сектор є каталізатором інвестиційних процесів в найважливіших сферах життя країн [13].

На сучасному етапі розвитку суспільства здебільшого саме підприємства державного сектору забезпечують вирішення соціальних та екологічних завдань країни, слугують генераторами інновацій. Відповідно до ч. 1 ст. 1 Закону України «Про управління об'єктами державної власності» управління об'єктами державної власності здійснюється компетентними органами з метою задоволення державних та суспільних потреб [14].

У складовій системі підтримки підприємств (у тому числі і підприємств державного сектору) превалює податкова система. Проте, саме інноваційна складова недостатньо врахована та потребує удосконалення мотиваційний механізм розвитку інноваційної діяльності як елемент системи оподаткування державного сектору економіки.

Особливості оподаткування підприємств суб'єктів державного сектору економіки, що здійснюють підприємницьку діяльність, насамперед пов'язані із обов'язковістю нарахування та сплати держдивідендів, які прирівняні до податків. Так, В. Семиноженко, позицію якого ми підтримуємо, зазначає необхідність здійснення реальних масштабних реформ і «законодавчих змін, які б стимулювали інновації, звільняли б від оподаткування кошти підприємств, що спрямовуються на науково-технічні розробки, і в цілому створювали б національну інноваційну інфраструктуру» [15]. При цьому передбачено, що держдивіденди мають цільове спрямування на розвиток технологічної бази та підтримку підприємств дослідно – промислової бази академії наук. Проте, на нашу думку, цю норму законодавства доцільно поширити на інші суб'єкти державного сектору економіки, що здійснюють інноваційну діяльність.

У системі оподаткування підприємницьких структур державного сектору мають місце особливості стосовно оподаткування окремих господарських операцій. Так, майнові внески учасників державних господарських об'єднань звільнені від податку на додану вартість. Тоді як майнові внески учасників приватних господарських об'єднань оподатковуються [16]. Зростання ж капіталу за рахунок внесків учасників підприємства, відповідно до Положення (стандарту) бухгалтерського обліку 15 «Дохід» не визнається доходом і, не є об'єктом оподаткування податком на прибуток, як державних так і приватних господарських об'єднань [17].

Державний сектор економіки України представлений некомерційними комунальними підприємствами, що мають податковий статус неприбуткових. Саме такими є державні підприємства охорони здоров'я, які трансформовані з бюджетних установ. Як суб'єкти оподаткування, вони мають суттєву особливість, а саме: при їх створенні передбачено необхідність забезпечення прибутковості діяльності, що не суперечить неприбутковому статусу. Такі медичні заклади не є платниками податку на прибуток. На нашу думку, є доцільним розглядати звільнення від сплати податку на прибуток як вид цільового фінансування та відобразити у звітності таких комунальних некомерційних підприємств нарахування податку на прибуток та його спрямування на формування цільового фінансування [18].

Сучасний етап розвитку економічних відносин в Україні характеризується гармонізацією вітчизняного законодавства із міжнародними

нормами, що торкається і сфери податкових відносин. Податковим відносинам притаманні перманентні зміни як структури оподаткування, так і методики формування та відображення в обліку розрахунків з бюджетом за податковими платежами.

Впровадження Податкового кодексу України спрямовано на певну уніфікацію вітчизняних правил оподаткування та бухгалтерського фінансового обліку. У працях науковців та в обліковій практиці мало місце виокремлення такого виду обліку як податковий. У сучасних умовах, після впровадження Податкового кодексу та наближення норм оподаткування до облікової методології (в частині податку на прибуток) є недоцільним виокремлення податкового обліку як складової системи бухгалтерського. Проте, це не стосується облікового супроводження формування податкових наслідків в частині розрахунків з бюджетом за податком на додану вартість, що обумовлено різними методологічними засадами формування податкових зобов'язань та податкового кредиту в обліку з метою оподаткування та доходів і витрат в системі фінансового обліку. Тобто, термін «податковий облік» залишається актуальним відносно розрахунків з бюджетом з ПДВ [18].

Метою створення неприбуткових підприємств є вирішення соціальних проблем, які постають перед сучасним суспільством. Усі некомерційні підприємства розрізняються за ознаками неприбутковості та особливостями оподаткування.

Нормами податкового права України встановлено, що для «неприбуткових організацій, які відповідають вимогам Податкового кодексу України та внесені до Реєстру неприбуткових установ та організацій, встановлюється річний податковий (звітний) період. Не є платниками податку на прибуток суб'єкти господарювання, що застосовують спрощену систему оподаткування, обліку та звітності, визначені главою 1 розділу XIV Податкового кодексу України» [16]. Згідно з п. 2 ст. 3 Господарського кодексу України, «господарська діяльність може здійснюватись і без мети одержання прибутку (некомерційна господарська діяльність)» [19]. Відповідно до п. 3 ст. 3 Господарського Кодексу України, «діяльність негосподарюючих суб'єктів, спрямована на створення і підтримання необхідних матеріально-технічних умов їх функціонування... є господарчим забезпеченням діяльності негосподарюючих суб'єктів» [19]. При цьому у ст. 86 Цивільного кодексу України визначено,

що невідприємницькі товариства паралельно з основною діяльністю можуть здійснювати і підприємницьку, якщо вона не заборонена законодавчо [20]. Якщо ж діяльність у формі підприємництва суб'єктам господарювання заборонена, вони здійснюють некомерційну господарську діяльність відповідно до гл. 5 Господарського кодексу України. Ми вважаємо, що некомерційні комунальні підприємства у сфері охорони здоров'я мають суттєву відмінність саме тому, що при їх створенні передбачено необхідність забезпечення прибутковості діяльності. Проте, прибуток може спрямовуватись лише на фінансування розширення діяльності, що дає підстави отримання права не сплачувати податок на прибуток. У цьому зв'язку вважаємо за доцільне виокремити такі підприємства у Реєстрі неприбуткових установ та розглядати статус неплатника податку на прибуток у контексті отримання пільг як виду цільового фінансування.

Відповідно до норм Податкового кодексу України «неприбуткова організація – це самостійний суб'єкт господарювання з правами юридичної особи, який здійснює діяльність згідно статутних документів, має самостійний баланс, поточні рахунки в банках, печатку, веде бухгалтерський облік, подає звітність згідно із законодавством» [16]. Особливістю неприбуткових підприємств є те, що при їх створенні отримання прибутку не є метою, що характерно для некомерційних підприємств, які функціонують у результаті реформування бюджетних медичних закладів. Діяльність таких закладів, незважаючи на позиціонування як неприбуткових, передбачає формування позитивних фінансових результатів. Проте, цей фінансовий результат не використовується як джерело премій та дивідендів, а має спрямовуватись на фінансування розширення діяльності та більш ефективного надання медичних послуг. Такі медичні заклади не є платниками податку на прибуток, проте, на нашу думку, є необхідним розглядати звільнення від сплати податку на прибуток як вид цільового фінансування. Так, відповідно до НП(С)БО 15 «Дохід» передбачено визнання цільового фінансування доходом в частині коштів вивільнених від оподаткування у зв'язку з наданням пільг з податку на прибуток підприємств упродовж тих періодів, в яких були визнані витрати, пов'язані з виконанням умов такого фінансування [18]. Дотримання цих вимог дасть можливість підвищити контроль цільового характеру за використанням вивільнених коштів.

Як вже зазначалось, формування Society 5.0. передбачає розвиток інноваційних цифрових технологій. На сучасному етапі українські підприємства мають достатньо високий потенціал щодо впровадження цифрових технологій, у тому числі і у сферу оподаткування. Однак цифровізація, як і будь-яка інновація потребує значних фінансових інвестицій та потужного кадрового потенціалу, що обумовлює можливість активного впровадження цифрових рішень або великим холдингами, або державними підприємствами. Враховуючи той факт, що у процесі цифровізації оподаткування задіяні дві сторони (платник податків і податковий орган) впровадження інноваційних цифрових рішень державними підприємствами є більш простим, тому що фінансові інвестиції спрямовуються державою в державний сектор.

Висновки. Особливості оподаткування підприємств суб'єктів державного сектору економіки пов'язані із обов'язковістю нарахування та сплати ними держдивідендів, що прирівняно до податків. Є необхідним здійснити реальні масштабні реформи і законодавчі зміни, які б стимулювали інновації, звільняли б від оподаткування кошти державних підприємств, що спрямовуються на науково-технічні розробки, і в цілому створювали б національну інноваційну інфраструктуру. При цьому необхідно передбачити, що держдивіденди мають мати цільове спрямування на розвиток інноваційної діяльності.

Перспективи подальших досліджень полягають у визначенні та систематизації актуальних податкової політики в умовах трансформації, модернізації, цифровізації та сталого розвитку національної економіки у контексті детінізації економіки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Society 5.0. A people centric super – smart society Hitachi - U Tokyo Laboratory. Singapore: Springer, 2020. 177 p. <https://doi.org/10.1007/978-981-15-2989-4>
2. Чинчик А. А. Інституціональний механізм формування і реалізації податкової політики в умовах трансформації національної економіки : дис. ... канд. юрид. наук: 08.00.03. Київ, 2022. 377 с.
3. Кісіль М. І., Саловська Л. В. Регулювання доходів сільського населення : монографія. Київ : ННЦ ІАЕ, 2007. 222 с. URL: <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/12031>
4. Марченко Л. І. Новітня парадигма фіскальної політики в умовах цифрової трансформації суспільства : дис... канд. екон. наук: 08.00.08. Тернопіль, 2023. 247 с.
5. Танклевська Н. С. Оподаткування діяльності аграрних підприємств : монографія. Херсон : Олді-плюс, 2006. 160 с.
6. Шалімова Н., Магопець О., Босенко А. Інтеграційні процеси як чинники впливу на формування механізму управління оподаткуванням сільськогосподарських товаровиробників. *Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки*. 2022. Вип. 1. С. 42–60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2022_1_6
7. Скрипник С. В., Шепель І. В., Степанова Д. С. Вплив нової податкової реформи на перспективи функціонування суб'єктів середнього підприємництва. *Ефективна економіка*. 2021. № 10. DOI: 10.32702/2307-2105-2021.10.15
8. Ткаченко А.В. Історія становлення та розвитку податкової системи України. *Вісник Бердянського університету менеджменту і бізнесу*. 2013. № 2(22). С. 128–133.
9. Kononenko, L., Atamas, O., Nazarova, H., Selishcheva, E., & Kononenko, S. (2022). Optimization of small agricultural producer's taxation by creating innovative-integrated structures. *Scientific Horizons*, 25(6), 100–110. DOI: 10.48077/scihor.25(6).2022.100-110
10. Ясиновська О. С. Правовий статус державних господарських об'єднань : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.04. Київ, 2020. 194 с.
11. Global 500. URL: fortune.com/global500
12. Винар Л. В. Правоздатність юридичних осіб, заснованих державою. *Вісник Хмельницького інституту регіонального управління та права*. 2003. № 3–4. С. 145–149. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2003_3-4_27
13. Кобеля-Звір М.Я. Фінансова політика держави в секторі підприємств з державною участю: PhD in Economics. Львів, 2022, 262 с.
14. Про управління об'єктами державної власності: Закон України від 21 вересня 2006 р. № 185-V / Верховна Рада України. *Відомості Верховної Ради України*. 2006. № 46.

15. Семиноженко В. Для масштабних реформ у науці потрібні законодавчі зміни, які б створювали національну інноваційну інфраструктуру. URL: <https://www.isc.kh.ua/uk/activity/news/2021-04-07-11-18-06> (дата звернення: 13.07.2023).
16. Податковий кодекс України: Закон України від 2 грудня 2010 р. № 2755- VI / Верховна Рада України. Відомості Верховної Ради України. 2011.
17. Про затвердження Положення (стандарту) бухгалтерського обліку (15 «Дохід»): наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999 р. № 290. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/REG4153>
18. Савченко, В., Кононенко, Л., & Пальчук, О. (2021). Сучасний стан, проблеми та перспективи обліку розрахунків за податками та платежами некомерційних комунальних підприємств – закладів охорони здоров'я. *Економічний простір*, (171), 99–105. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/171-17>
19. Господарський кодекс України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15>.
20. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

REFERENCES:

1. Society 5.0. A people centric super – smart society (2020). Hitachi - U Tokyo Laboratory. Singapore: Springer. <https://doi.org/10.1007/978-981-15-2989-4>
2. Chynchyk A. A. (2022). Instytutsionalnyi mekhanizm formuvannia i realizatsii podatkovoi polityky v umovakh transformatsii natsionalnoi ekonomiky [Institutional Mechanism of Formation and Implementation of Tax Policy in the Context of Transformation of the National Economy]. Candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
3. Kisil M. I., Salovska L. V. (2007) Rehuliuвання dokhodiv silskoho naselennia [Regulation of incomes of rural population]: monograph. Kyiv: Scientific and Research Center of IAE, p. 222. Retrieved from <http://dspace.kntu.kr.ua/jspui/handle/123456789/12031>[in Ukrainian].
4. Marchenko L. I. (2023). Novitnia paradyhma fiskalnoi polityky v umovakh tsyvrovoi transformatsii suspilstva [The newest paradigm of fiscal policy in the context of digital transformation of society]. Candidate's thesis. Ternopil [in Ukrainian].
5. Tanklevska N. S. (2006). Opodatkuvannia diialnosti ahrarnykh pidpriemstv [Taxation of agricultural enterprises]. Kherson: Oldi-plius. [in Ukrainian].
6. Shalimova N., Mahopets O., Bosenko A. (2022). Intehratsiini protsesy yak chynnyky vplyvu na formuvannia mekhanizmu upravlinnia opodatkuvanniam silskohospodarskykh tovarovyrobnykiv [Integration processes as factors of influence on the formation of the mechanism of taxation management of agricultural producers]. *Visnyk Chernivetskoho torhovelno-ekonomichnoho instytutu. Ekonomichni nauky – Bulletin of the Chernivtsi Institute of Trade and Economics. Economic Sciences*, 1, 42–60. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2022_1_6 [in Ukrainian].
7. Skrypyk, S., Shepel, I. and Stepanova, D. (2021), "The impact of the new tax reform on the prospects of the functioning of medium enterprises", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 10, DOI: 10.32702/2307-2105-2021.10.15
8. Tkachenko A.V. (2013). Istoriia stanovlennia ta rozvytku podatkovoi systemy Ukrainy [History of the formation and development of the tax system of Ukraine]. *Visnyk Berdianskoho universytetu menedzhmentu i biznesu - Bulletin of Berdiansk University of Management and Business*, 2(22), 128–133. [in Ukrainian].
9. Kononenko, L., Atamas, O., Nazarova, H., Selishcheva, E., & Kononenko, S. (2022). Optimization of small agricultural producer's taxation by creating innovative-integrated structures. *Scientific Horizons*, 25(6), 100–110. DOI: 10.48077/scihor.25(6).2022.100-110
10. Yasynovska, O. S. (2020). Pravovyi status derzhavnykh hospodarskykh obiednan [Legal status of state economic associations]. Candidate's thesis. Kyiv [in Ukrainian].
11. Global 500. Retrieved from fortune.com/global500
12. Vynar L. V. (2003). Pravozdatnist yurydychnykh osib, zasnovanykh derzhavoiu [Legal capacity of legal entities established by the state]. *Visnyk Khmelnytskoho instytutu rehionalnoho upravlinnia ta prava – Bulletin of the Khmelnytsky Institute of Regional Management and Law*, 3–4, 145–149. Retrieved from http://nbuv.gov.ua/UJRN/Unzap_2003_3-4_27
13. Kobelia-Zvir M. Ia. (2022). Finansova polityka derzhavy v sektori pidpriemstv z derzhavnoiu uchastiu [Financial Policy of the State in the Sector of Enterprises with State Participation]. Candidate's thesis. Lviv [in Ukrainian].
14. Law of Ukraine on the Managing Objects That Are in State Ownership No. 185-V (2006, September 21). *Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrayiny*, 46
15. Semynozhenko V. Dlia masshtabnykh reform u nauksi potribni zakonodavchi zminy, yaki b stvoriuvaly natsionalnu innovatsiinu infrastrukturu [Large-scale reforms in science require legislative changes that would create a national innovation infrastructure]. Retrieved from <https://www.isc.kh.ua/uk/activity/news/2021-04-07-11-18-06>

16. Tax Code of Ukraine. (2010). Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>. Polozhennya (standart) bukhhalterskoho obliku 15 "Dokhid" [Standard of Accounting 15 "Revenue"]: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy № 290 vid 29.11.1999 r.
17. Ministry of Finance of Ukraine (1999). Accounting Standard (Standard) 15 "Revenue". Retrieved from <https://ips.ligazakon.net/document/view/REG4153>
18. Savchenko V. M., Kononenko L. V., Palchuk O. V. (2021) Suchasnyi stan, problemy ta perspektyvy obliku rozrakhunkiv za podatky ta platezhamy nekomertsiiynykh komunalnykh pidpriemstv – zakladiv okhorony zdoro- via [The current state, problems and prospects of accounting for taxes and payments of non-profit utilities – health care facilities]. *Ekonomichnyi prostir - Economic space*, 171, 99–105. <https://doi.org/10.32782/2224-6282/171-17>
19. Commercial Code Ukraine. (2003, January 16). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. Kyiv: Parlam. vyd-vo [in Ukrainian].
20. Civil Code of Ukraine. (2003, January 16). Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. Kyiv: Parlam. vyd-vo [in Ukrainian].